

GRUPAREA „ARDELEANA” A UNIVERSITĂȚII „REGELE FERDINAND I”. TRADIȚIE, EDUCAȚIE ȘI DIVERTISMENT ÎN ANII REFUGIULUI LA SIBIU (1941-1943)

Laura Cristina POP, Ioan TOȘA*

Abstract

Envisioned and organized by professor Romulus Vuia under the coordination of “King Ferdinand I” University, during the refuge in Sibiu for the period of the Second Vienna Award, the “Ardeleana” Group was not only an university organization that occasioned pleasant moments for the students, but also a powerful instrument for education and discipline. The meetings that appeared to be for entertainment, had, in fact, higher purposes: to preserve the old Romanian customs, songs, dances and costumes, to strengthen the national identity by preserving the ethnic specificity. Professor Vuia, a visionary teacher and tireless organizer, while intensively promoting the action of preserving the traditions and the traditional costume, of improving the sense of ethnic appurtenance, considered that it was absolutely necessary to combine education and entertainment in teaching the discipline, in implementing the idea of team work, as well as of tolerance. It was a demonstration of how passion can prevail over difficult times and limited resources.

Keywords: Romulus Vuia, “Ardeleana” Group, “King Ferdinand I” University, the refuge, Sibiu, traditions, traditional costume.

Cuvinte-cheie: Romulus Vuia, Gruparea „Ardeleana”, Universitatea „Regele Ferdinand I”, refugiu, Sibiu, tradiții, port popular.

În Arhiva Muzeului Etnografic al Transilvaniei se păstrează în dosarul „Gruparea Ardeleana” un număr mare de manuscrise, sub formă de apeluri, înștiințări, avize și acte oficiale, prezentând modalitățile de comunicare dintre Comitetul de conducere a Grupării studențești „Ardeleana” cu membrii grupării, Rectoratul Universității „Regele Ferdinand I”, precum și cu autoritățile centrale și locale în perioada 1941-1943.

Având în vedere implicațiile naționale ale activității desfășurate de secțiile acestei grupări studențești, mai ales în anii 1942 și 1943, prezentarea acestei Grupări se impune ca o datorie de onoare

---

* Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Cluj-Napoca – România.

în anul în care Universitatea clujeană își serbează centenarul. Mai mult, aceste documente arată modul în care asociațiile studențești funcționau în acele vremuri dificile, în refugiu. De la concursuri de dansuri populare, teatru și poezie, la concursuri de port tradițional, toate ne zugrăvesc imaginea tineretului de la acea vreme și felul în care acesta își petrecea timpul liber. Aceste documente ar putea constitui scenariul unui film documentar ilustrând viața studențească a anilor '40 ai veacului trecut.

*

În 13 noiembrie 1941, rectorul Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj-Sibiu a convocat toți studenții Universității pentru ziua de 18 noiembrie „în vederea formării unei Societăți pentru păstrarea portului, cântecelor și dansurilor naționale”¹ (fig. 1). Atunci s-a hotărât înființarea unei grupări studențești cu numele *Ardeleana*, având implicații în procesul de păstrare a portului, dansurilor și a obiceiurilor strămoșești, iar conducerea acestei organizații a fost încredințată unui Comitet format din prof. dr. Romulus Vuia, președinte, Octavian Tudoran, student anul V la Facultatea de Medicină, și Valeria Căpușan, studentă anul V la Medicină, vicepreședinți, Victoria Benchea, studentă anul I la Facultatea de Medicină, secretar, și Viorel Maloș, student anul II la Facultatea de Drept, casier.

Profesorul Vuia – amintind că „din îndemnul și sub patronajul domnului prof. univ. dr. Iuliu Hațieganu, rectorul universității noastre, s-a înființat, în cadrele Universității noastre, o societatea studențească «Ardeleana», având ca scop păstrarea și cultivarea portului, obiceiurilor, dansurilor și cântecelor noastre naționale” – anunța că Gruparea își va începe activitatea în Sibiu, sâmbătă, 22 noiembrie, la ora 16, „în sala festivă a Căminului Studentelor din Str. Mitropolit Șaguna No 8”. Studenții, cei care erau „iubitori ai datinilor noastre strămoșești, să se înscrie ca membri în această societate, luând parte la șezătorile noastre care vor avea loc în fiecare sâmbătă după masă, în sala festivă a Căminului Studentelor”² (fig. 2).

Ideea profesorului Vuia era aceea de „a forma grupuri regionale pentru fiecare ținut, care vor cultiva și prezenta portul, dansul și

---

¹ Convocarea nr. 13 din noiembrie 1941. Toate documentele citate în continuare fac parte din dosarul „Gruparea Ardeleana” aflat în Arhiva Muzeului Etnografic al Transilvaniei din Cluj-Napoca.

² Apel al lui Romulus Vuia.

obiceiurile ținutului respectiv”³. Studenții care cunosc dansul Călușarii sau doresc să-l învețe erau invitați în mod deosebit, pentru a forma o echipă de Călușari”⁴. Profesorul era convins că studențimea înțelegea însemnătatea acestei acțiuni ce avea scopul de a conserva specificul nostru etnic.

Prima întâlnire, cu caracter administrativ – purtând denumirea de șezătoare –, a avut loc în sala festivă a Căminului Studențesc „Astra”, str. Șaguna, nr. 8, în ziua de „sâmbătă, 22 noiembrie 1941, orele 18”⁵ (fig. 3). Cu această ocazie membrii Grupării au format patru secții:

1. Secția *Dansuri populare*, condusă de Sabin Novac și Ioan Țuțuruga,
2. Secția *Cântece populare*, condusă de Gheorghe Stănescu,
3. Secția *Teatru*, condusă de Manole Precup,
4. Secția *Obiceiuri*, coordonată de Romulus Vuia.

Alături de aceste secții, Gruparea mai avea ca *aranjeuri* pe Alex Blaj, Alexandru Precup, Aurel Halasu, Victor Dragoș, Alex Botian.

Profesorul Vuia a solicitat sprijin financiar din partea rectorului Universității în vederea achiziționării de costume pentru trupa de Călușari și pentru secția Obiceiuri de Crăciun, urmând ca ele să rămână proprietatea societății și să fie păstrate spre a fi întrebunțate în fiecare an de studenții membri ai Grupării. Astfel, odată achiziționate costumele, în 13 decembrie 1941, Gruparea „Ardeleana” a prezentat, în localul cantinei, primul spectacol cuprinzând *Obiceiuri de Crăciun* și *dansuri populare* (fig. 4), fiind invitați profesorii, personalul științific și studenții Universității pentru a petrece o seară comună în preajma sărbătorilor.

Programul Grupării „Ardeleana” pe anul 1942 a fost stabilit în luna ianuarie de către membrii Comitetului, șefii secțiilor și vătafii diferitelor echipe de dansatori ai Grupării în cabinetul profesorului Vuia, aici fiind prevăzute descinderi în sate (Avrig, în 23 aprilie) și premiera piesei de teatru „Serenada din trecut” de Mircea Dumitrescu (11 mai, pe scena Teatrului Municipal din Sibiu).

Profesorul Vuia acorda o mare importanță dansurilor populare; tocmai de aceea aceasta a fost prima secție a Grupării care și-a început

---

³ Adresă din 28 februarie 1942.

⁴ Idem.

⁵ Aviz din 20 noiembrie 1941.

activitatea. La 18 ianuarie 1942 au debutat șezătorile de dansuri, duminica, de la orele 16 până la 19 în sala Cantinei Studențești de la Târgul de mostre, și s-a inaugurat cursul condus de profesorul de dans N. Stoica, unde dansurilor Călușarii, Fecioreasca și Someșeana li s-a acordat o atenție deosebită.

Pentru secția de Cântece populare, profesorul Vuia a invitat la ședință, în data de 3 februarie 1942, pe conducătorii și membrii corului sau pe cei care cunosc instrumentele muzicale spre a li se comunica programul exercițiilor de cor: regulat „în fiecare marți și vineri de la orele 7-8 în sala Seminarului de etnografie”⁶.

Rectorul Universității a aprobat o serată pentru 14 februarie 1942, la ora 21, în sala Cantinei Studențești, acolo unde Romulus Vuia a invitat membrii Grupării „Ardeleana” și studențimea „în costum național”⁷, dar Comandantul Garnizoanei Sibiu n-a aprobat cererea Rectoratului (deoarece ordinul Mareșalului Antonescu interzicea petrecerile de orice natură).

Secțiile Cântece populare și Teatru popular au fost convocate să se prezinte în număr cât mai mare în fiecare săptămână, luna și joia seara, între orele 20-21, prima în sala Seminarului de Etnografie, sub conducerea lui Cantemir Tănăsescu, iar secția de Teatru popular urma să fie convocată după primirea pieselor „cerute de la Teatrul Național din București”⁸, lucru ce s-a întâmplat în 16 februarie 1942. Atunci Vuia a anunțat programul: „Marți și sâmbătă, orele 7,30-9, în sala Seminarul[ui] de etnografie, unde se vor ține repetiții teatrale”⁹.

Rectoratul Universității, în acel moment, a considerat oportun să aibă o evidență a membrilor Grupării și să le tipărească legitimații, specificând că „un student nu poate face parte din două grupări”, costul legitimațiilor fiind de 20 lei. Doar folosind legitimația membrii Grupării „Ardeleana” puteau lua parte la seratele de duminică.

Cu ocazia inaugurării Căminului Studențesc Avram Iancu, Maria Mareșal Antonescu a fost invitată la serbarea la care urmau să se prezinte dansuri naționale – Călușarii și Țărăncuța – de către cei care dansează cel mai bine și au costum național, Primăria punând la dispoziție sala de ședințe pentru exercițiile corale¹⁰.

⁶ Înștiințare din 3 februarie 1942.

⁷ Înștiințare din 12 februarie 1942.

⁸ Apel din 4 februarie 1942.

⁹ Înștiințare din 16 februarie 1942.

¹⁰ Adresă din 26 februarie 1942.

Cum inaugurarea Căminului „Avram Iancu” a fost amânată pentru 22 martie, Rectoratul a propus organizarea a două serbări: în 22 martie, în onoarea doamnei Maria Mareșal Antonescu, și în 25 martie în onoarea domnului Riccardo Del Giudice, subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale din Italia.

Serbarea urma să aibă două părți: partea I – cântece naționale și partea a II-a – dansuri naționale. Pentru a răspunde în mod onorabil acestei însărcinări, profesorul le-a cerut tinerilor să dea dovadă de seriozitate: „Sper că toți membrii grupării noastre își vor da deplinul lor concurs ca să răspundă în modul cel mai onorabil acestei chemări. Cei care vor lipsi de data aceasta de la datorie, vor fi considerați ca șterși din cadrele societății. La ambele serbări membrii vor trebui să se prezinte în costume naționale”¹¹. La organizarea evenimentului a fost chemat și Regimentul 90 Infanterie Sibiu, care trebuia să asigure muzica.

În 22 martie 1942, după inaugurarea Căminului Studențesc „Avram Iancu”, în prezența Mariei Mareșal Antonescu, Rectoratul Universității „Regele Ferdinand I” a organizat, în sala Teatrului Municipal din Sibiu, un Festival la care și-au adus contribuția toate grupările studențești. Programul Festivalului a cuprins în partea I:

1. „Trăiască regele”, cântat de Gruparea corală „Răsunetul Ardealului”;
  2. Cuvântul studențimii, prezentat de studentul Romeo Dăscălescu;
  3. „Nunta lui Figaro” de Mozart, pusă în scenă de Gruparea Filarmonică Studențească;
  4. „Apostolul” de Octavian Goga, poezie recitată de studentul Augustin Cosma;
  5. „Iac-așa” de I. Niculescu și „Eroi au fost” de I. Brătianu, cântate de Gruparea „Răsunetul Ardealului”;
  6. Exerciții de scrimă, executate de Gruparea Educație-fizică;
- În partea a II-a:

1. Lecturi din opere proprii citite de studenții Radu Stanca și I. V. Spiridon;
2. „Justiție”, scenetă de Ion Luca Caragiale, prezentată de Gruparea Teatrală a studenților;
3. Dansuri populare: Hora de la Brașov, Ardeleana, Țărăncuța, Călușarii, prezentate de Gruparea „Ardeleana”;

---

¹¹ Circulară din 9 martie 1942.

4. Uvertura la „Oberon”, cântată de Gruparea Filarmonică Studențească;

5. „Mă dusei și eu la moară” de T. Popovici și

6. „Deșteaptă-te, române”, cântate de Gruparea „Răsunetul Ardealului”.

În 25 martie 1942, la orele 12, a avut loc Ședința solemnă de acordare, de către Rectoratul și Senatul Universității, a titlului de *Doctor Honoris Causa* profesorului universitar Riccardo Del Giudice. În seara aceleiași zile, la orele 21, Gruparea „Ardeleana” a prezentat în sala Unicum un program care a cuprins cântece naționale și dansurile Călușarii și Someșana. La spectacol au fost invitate toate grupările Universității; în acest sens, „conducerea Ardelenei a rezervat câte o lojă pentru fiecare grupare universitară”¹².

Deoarece programul prezentat s-a bucurat de succes, profesorul Vuia și-a exprimat, public, mulțumirea pentru prestația frumoasă arătată de membrii Grupării „Ardeleana” cu prilejul festivităților date în zilele de 22 și 25 martie în onoarea Mariei Mareșal Antonescu și a profesorului Riccardo Del Giudice.

Programul Grupării „Ardeleana” pentru anul universitar 1941-1942 cuprindea două puncte importante:

a. Pregătirea membrilor Grupării pentru ca, la apelul rectorului, să ia parte, împreună cu celelalte grupări, la o descindere prin sate, prima fiind stabilită la Avrig, în 23 aprilie 1942;

b. Pregătirea piesei de teatru „Serenada din trecut”.

Pentru prima reprezentare, studenții erau chemați la repetiții, iar prezentarea piesei „Serenada din trecut” necesita procurarea costumelor de epocă. În condițiile în care la Teatrul din Sibiu nu se găseau costume vechi românești, profesorul Vuia s-a adresat Ministerului Culturii Naționale cu rugămintea de a se aproba împrumutarea costumelor necesare de la Teatrul Național din București: un „costum de Voievod al Munteniei, 10-12 costume de boieri de curte; patru costume franceze, italiene din acea epocă, cinci costume venețiene, șase costume de jupânițe, un costum de domniță, un costum de venețiană, un costum de slujitor domnesc, 2-3 costume de străjeri din veacul al XVII-lea”¹³. Se garanta restituirea intactă a obiectelor, iar în caz de pierdere, achitarea lor¹⁴. Cum Teatrul Național din București nu avea costumele, acestea

¹² Aviz din 25 martie 1942.

¹³ Adresă din 27 aprilie 1942.

¹⁴ Idem.

s-au împrumutat de la Teatrul Național din Timișoara, cerându-se și scutirea de taxe a reprezentației.

La 4 mai 1942, Universitatea „Regele Ferdinand I” a fost invitată la serbările inter-universitare de la București, acolo unde Gruparea studențească „Ardeleana” a fost reprezentată de o grupă de dansatori. Muzica pentru acest eveniment a fost asigurată de Regimentul 90 Infanterie Sibiu. În ajunul plecării la București, Romulus Vuia, conducătorul delegației, a convocat pe membrii Grupării „Ardeleana” „care au roluri să se prezinte în fața Teatrului Municipal pentru probe la piesa de teatru «Serenada din trecut»”¹⁵. La București, cu ocazia „Săptămânii Universitare”, la invitația Mariei Mareșal Antonescu, Gruparea „Ardeleana” a prezentat în plus „un program în sala ARO”¹⁶.

Deoarece nu toți dansatorii aveau costume populare, Romulus Vuia a apelat la notarul comunei Rășinari pentru a împrumuta costume. După revenirea la Sibiu, în 13 mai, Vuia i-a adus acestuia mulțumiri „și-l ruga să transmită mulțumirile și recunoștința tuturor celor care au împrumutat aceste costume”¹⁷.

Rectoratul a dorit organizarea unei serbări în 30 mai 1942 la Teatrul Municipal din Sibiu; membrii Grupării „Ardeleana” urmau să prezinte sceneta „O excursie la Feleac” și un program de dansuri populare. Sâmbătă, 29 mai 1942, profesorul Vuia a convocat repetiții pentru scenetă și dansuri (cei care au dansat în sala ARO). Cu prilejul probei generale pentru festivalul de seară toți participanții erau rugați să se prezinte în costume naționale la Teatrul Municipal (dansatorii în costume de Viștea și Rășinari), în vederea realizării unei fotografii de grup ce urma să fie publicată în „Anuarul Universității”¹⁸.

La începutul lunii iunie 1942, Rectoratul Universității a anunțat instituirea unui concurs cu trei premii de câte 3000 lei pentru premiera a trei lucrări făcute de studenți în vacanța mare. Iată cum era motivat acest concurs: „Pentru a deștepta în rândurile studențimii noastre interesul pentru viața satelor noastre și pentru a contribui la acțiunea de păstrare a specificului nostru, se instituie trei premii de câte 3000 lei pentru trei lucrări din vacanța cea mare, pentru următoarele trei subiecte:

---

¹⁵ Adresă din 6 mai 1942.

¹⁶ Idem.

¹⁷ Adresă din 13 mai 1942.

¹⁸ Aviz din 28 mai 1943.

1. Pentru cea mai bună culegere de obiceiuri (obiceiuri de peste an, obiceiuri de la naștere, nuntă și înmormântare dintr-un sat);

2. Pentru cea mai bună culegere de literatură populară (cântece, basme, ghicitori, proverbe etc.) dintr-un sat, cu fotografii și schițe;

3. Pentru cea mai bună descriere a portului popular și a industriei casnice dintr-un sat cu fotografii și schițe.

Informații pentru felul cum trebuie alcătuite lucrările, se vor primi de la prof. Romul Vuia și personalul științific al Muzeului Etnografic. Lucrările vor fi depuse la arhiva Muzeului Etnografic. Rector dr. I. Hațieganu¹⁹. Din păcate, despre rezultatele acestui concurs n-am găsit nici o informație în documentele arhivei muzeului nostru.

După vacanța de vară, la 11 noiembrie 1942, Vuia se adresa rectorului pentru aprobarea convocării ședinței de constituire a Grupării „Ardeleana”, rugându-l să fie și el prezent²⁰. Pentru organizarea ședinței din 13 noiembrie, profesorul Vuia a invitat „foștii membri ai comitetului, precum și șefii de secții, conducătorii corului, ai teatrului și aranjorii să se prezinte joi, 12 nov 1942 [...] la Universitate, spre a lua deciziuni cu privire la convocarea adunării generale și începerea activității Grupării”²¹.

Ședința de constituire a avut următorul program:

„1. Cuvântul domnului rector Iuliu Hațieganu;

2. Cuvânt de deschidere rostit de domnul prof. dr. R. Vuia, președintele Grupării;

3. Alegerea conducerii și a noului Comitet;

4. Cuvânt de încheiere al d-lui vicepreședinte al Grupării”²².

În data de 8 decembrie 1942, Vuia, în numele Grupării, solicită Rectoratului aprobarea „pentru sala Unicum în care să fie prezentat în data de 17 decembrie 1942 un program de Crăciun cuprinzând: 1. «Nașterea Domnului Iisus» – piesă populară din Maramureș; 2. Colinde; 3. Dansuri populare”²³. Pentru serbarea de Crăciun se solicită teatrului împrumutarea costumelor necesare prezentării piesei de teatru popular reprezentând Nașterea Domnului, iar notarului Gheorghe Gabor din Viștea de Jos trei costume ciobănești pentru piesă și șapte costume pentru călușari.

¹⁹ Adresă din 8 iunie 1942.

²⁰ Adresă din 11 noiembrie 1942.

²¹ Idem.

²² Adresă din 13 noiembrie 1942.

²³ Adresă din 8 decembrie 1942.

Rectorul a aprobat pentru sfârșitul anului 1942 două spectacole ale Grupării „Ardeleana” la sala Unicum și anume:

„1. Serata din sala Unicum, din seara zilei de 12 decembrie, orele 8,30-11, la care invităm pe toți membrii Grupării să se prezinte, pe cât au posibilitatea, în costume naționale. Pentru acoperirea cheltuielilor pentru sală și muzică, membrii grupării vor plăti câte 20 lei, iar studenții oaspeți 40 lei. La această serată vor putea participa numai studenții și studentele, precum și D-nii profesori și personalul științific universitar.

2. În data de joi, 17 decembrie, tot în sala Unicum, la orele 8,30-11, Gruparea va da obișnuita serbare a obiceiurilor de Crăciun, la care invităm, iarăși, pe toți membrii Grupării și pe toți studenții care vor să ia parte la această manifestare a obiceiurilor noastre strămoșești. La această serbare vor fi invitați și d-nii prof[esori] și personalul științific universitar, în vederea întrunirii comune a profesorilor și studenților lor înainte de vacanța de Crăciun”²⁴.

Deoarece nu toți membrii Grupării se prezentau la repetiții, Romulus Vuia a redactat un anunț cu măsuri „în legătură cu ne reprezentarea tuturor coriștilor și a celor care au primit roluri în piese la repetiții, precizând faptul că participarea la aceste probe este o datorie de onoare a fiecărui membru; [...] se va iscăli condica de prezență, iar cei care au lipsit trei probe consecutiv fără motivare acceptabilă vor fi șterși din rândurile Grupării.

Constatând că cei mai buni actori ai Grupării au refuzat să primească roluri în piesa populară «Nașterea Domnului», în viitor acei membri ai Grupării care au talent și nemotivat au refuzat să primească roluri în piesa «Nașterea Domnului» nu vor primi roluri nici în alte piese și la nevoie vor fi șterși din rândurile Grupării noastre”²⁵.

La 16 decembrie, Rectoratul a trimis o invitație cadrelor didactice ale Universității: „Avem onoare a vă invita să luați parte la serbarea de Crăciun a Universității noastre organizată de Gruparea studentescă «Ardeleana» în sala Unicum, joi, 17 decembrie 1942, orele 9-11 seara pentru serbarea de Crăciun. Cu acest prilej, Gruparea studentescă va prezenta o piesă populară «Nașterea Domnului», obiceiuri de Crăciun și colinde din Ardeal. Se vor dansa dansuri naționale”²⁶.

---

²⁴ Adresă din 11 decembrie 1942.

²⁵ Anunț din 14 decembrie 1942.

²⁶ Invitație din 16 decembrie 1942.

În ianuarie 1943, Rectoratul i-a solicitat oficial lui Vuia un raport asupra activității Grupării „Ardeleana” spre a fi publicat în „Anuarul Universității pe anul 1941-42”, iar pentru noul an calendaristic, Gruparea a trimis Rectoratului programul de activitate pentru trei luni, solicitând aprobarea acestuia.

Iată câteva dintre activitățile propuse: în luna februarie pregătirea unui program pentru Festivalul dat în onoarea M. S. Regelui, cuprinzând dansuri populare și doine naționale cântate din caval; în martie era prevăzută organizarea unei excursii a Grupării la Timișoara ca răspuns la invitația decanului Facultății de Științe din Timișoara, precum și la Lugoj și Caransebeș; în luna aprilie Gruparea urma să facă o descindere la sate prezentând o piesă teatrală populară și un program potrivit în comunele Săliște, Rășinari și Viștea de Jos²⁷. Din nou a fost solicitat ajutorul armatei.

Dorind să inițieze o serie de întruniri lunare ale profesorilor Universității cu studenții, la sfârșitul lunii ianuarie 1943 Vuia invita rectorul, în numele Grupării, să onoreze cu prezența sa serata de dansuri naționale de sâmbătă, 20 februarie, orele 8-12, și să dispună „să fie invitați domnii profesori, personalul științific și administrativ al Universității noastre”²⁸.

În februarie, Vuia a propus Comandantului Cercului de Recrutare Sibiu să aprobe ca elevii mediciniști să ia parte la întrunirea lunară a profesorilor și studenților, întrunire prilejuită de prezentarea dansurilor naționale pregătite pentru turneul organizat în diferite centre din Banat și pentru Festivalul pregătit în onoarea Regelui. Erau invitate și cadrele militare de pe lângă Facultate.

În 5 februarie 1943, Asociația Ardelenilor refugiați și expulzați din nordul Ardealului, Secțiunea Hunedoara-Deva, s-a adresat conducătorului Grupării să includă și orașul Deva în turneu, deoarece Festivalul patriotic românesc din oraș dorea să programeze și o conferință în 14 martie, conferință ce urma să evoce „date etnografice din Ardealul nostru cedat în urma unei nedrepte hotărâri”²⁹. Reprezentanții Asociației cereau ca piesa să fie jucată și în Hunedoara, Orăștie și Petroșani, localități în care se găseau foarte mulți refugiați din Ardeal³⁰.

²⁷ Adresă din 26 ianuarie 1943.

²⁸ Invitație din 30 ianuarie 1943.

²⁹ Adresă din 5 februarie 1943.

³⁰ Idem.

Ca urmare a invitațiilor primite din mai multe localități (Deva, Comloșu Mare, Caransebeș ș.a.), Vuia a cerut ca excursia programată pentru Timișoara să se transforme într-un turneu de o săptămână (10-18 martie), cu următorul program:

- 10 martie, la Turda, cu specificul etnografic în port, dans și cânt;
- 11 martie, în Hunedoara, cu specificul etnografic în port, dans și cânt;
- 12 martie, în Deva, cu piesa „Serenada din trecut”;
- 13 martie în Arad, cu un program mixt (dansuri naționale și cântece);
- 14 martie, în Comloșul Mare, cu un program mixt;
- 15 martie, în Timișoara, cu program mixt și „Serenada din trecut”;
- 17 martie, în Caransebeș, cu „Serenada din trecut”;
- 18 martie, în Hațeg, cu program mixt.

Pentru buna desfășurare a turneului, Vuia a solicitat ajutorul rectorului:

„1. Să se obțină fondurile necesare pentru deplasarea celor 80 membri ai grupării în cazul în care cheltuielile n-ar fi acoperite de autoritățile locale;

2. Să se asigure un vagon de propagandă care să ne însoțească pe durata turneului și să se intervină la CFR pentru a acorda reducerea minimală;

3. Să se intervină, ca și anul trecut, prin Ministerul Culturii Naționale, Direcția Artelor, să ni se pună la dispoziție de către Teatrul Național din Timișoara costumele necesare pentru «Serenada din trecut».

Ne permitem, Domnule Rector, a ne exprima în numele conducerii Grupării «Ardeleana» și a tuturor membrilor ei ca Domnia Voastră să binevoiască a onora acest turneu cu prezența Sa cel puțin la reprezentația din Timișoara unde urmează să se prezinte piesa «Serenada din trecut» într-o seară și un program de dansuri și cântece naționale în altă seară”³¹.

În urma aprobării programului pentru turneu s-a trecut la identificarea soluțiilor de realizare a lui, la găsirea finanțării. Costumele au fost împrumutate de la Teatrul Național din Timișoara, prin bunăvoința Ministerului Culturii Naționale și al Cultelor, căruia i-a cerut sprijin rectorul³².

³¹ Adresă din 12 februarie 1943.

³² Adresă din 24 februarie 1943.

Pentru cazarea membrilor Grupării și reținerea sălilor s-au făcut mai multe demersuri la Turda care vizau rezolvarea problemelor organizatorice:

„1. Găzduirea celor 120 de studenți o noapte și dacă este cu puțință și cina din 10 martie și dejunul din 11 martie.

2. Sala mare de la cinematograful să fie liberă pentru reprezentație și să fie însărcinată o persoană cu tipărirea afișelor și plasarea biletelor. Veniturile reprezentației vor fi folosite pentru acoperirea cheltuielilor de deplasare.

3. Asigurarea transportului cu mașina de la Turda la Feleac și înapoi, în ziua de 11 martie. Binevoitori a cunoaște că ne-am adresat în această privință Domnului Cornel Todea, Președintele Prietenilor Universității noastre”³³.

Prefectului județului Hunedoara i s-a transmis programul: „Joi, 11 martie vor sosi 120 studenți la orele 18,30 care vor prezenta programul. [...] La Deva dorim să vizităm vineri, 12 martie, Muzeul și Cetatea.

În 18 martie (joi) excursioniștii vor pleca cu trenul din Caransebeș și vor sosi la Hațeg, unde vor prezenta un program de cântece și dansuri naționale. În drum am dori să ne oprim la Grădiște spre a vizita ruinele Ulpiei Traiana; cum însă nu avem legătură cu trenul am fi foarte recunoscători dacă s-ar găsi o soluție să vizităm în drum și această localitate.

Având în vedere scopul național și cultural al acestei excursii a studenților noștri (120 persoane), am fi foarte recunoscători dacă ați binevoi să ne acordați sprijinul Domniei Voastre delegând în fiecare localitate câte o persoană potrivită care să se îngrijească de primirea și găzduirea oaspeților, asigurarea sălii pentru reprezentație, tipărirea afișelor și vânzarea biletelor. Programul îl vom comunica la timp.

Vineri, 12 martie, vizităm la Hunedoara Castelul Corvineștilor, Uzinele și biserica veche și cea nouă. Plecarea din Hunedoara la orele 13,30, sosirea la Deva la 14,30, unde seara vor prezenta în sala teatrului piesa „Serenada din trecut”. După masă am dori să vizităm Muzeul Județean. Rugăm să ni se asigure găzduirea celor 120 studenți la Deva și dacă e posibil cina în seara zilei de 12 martie și dejunul în ziua următoare. Plecarea din Deva se va face în 13 martie, orele 8,52 spre Arad. E important să ni se rezerve sala

³³ Adresă din 21 februarie 1943.

teatrului pentru seara zilei de 12 martie la Deva, și o sală corespunzătoare cu scenă la Hunedoara. La Deva avem nevoie și de culise pentru prezentarea piesei «Serenada din trecut»³⁴.

Primarul orașului Hațeg a fost anunțat că la întoarcere, Gruparea avea să se oprească în orașul Hațeg să dea o reprezentație ca „un omagiu adus de profesorul R. Vuia orașului în care a funcționat mulți ani ca profesor secundar”³⁵, iar acesta a răspuns că s-au luat măsurile necesare ca studenții să fie primiți și găzduiți.

Pentru transport, Rectoratul a adresat Direcțiunii Generale CFR o cerere pentru „acordarea unei reduceri de 75 % și [rugămintea de] a pune la dispoziție, grupării studențești Ardeleana două vagoane clasa a II pe toată durata turneului”³⁶. Telegrama de răspuns suna așa: „Felicitări românești, bun gând turneul studentesc Banat. stop aprobat azi subvenția cerută stop. Delegatul D-vs este rugat să se înțeleagă cu prof Isbășescu la Cabinetul meu pentru vagoane stop”³⁷.

Turneul Grupării „Ardeleana” necesita fonduri importante, iar pentru obținerea acestora Rectoratul Universității a intervenit la unele ministere și instituții publice de unde au fost primite sume consistente; astfel, Comunitatea de avere a fostului Regiment Româno-Bănățean nr. 13 Caransebeș a contribuit cu suma de 5.000 lei; Direcțiunea Contabilității din cadrul Ministerului Propagandei a aprobat suma de 150.000 lei, iar Serviciul Contabilități din Ministerul Culturii Naționale 60.000 lei.

Organizarea în detaliu a programului artistic „am încredințat-o Asociației Ardelenilor refugiați și expulzați din Transilvania de nord, Secțiunea Hunedoara, care în colaborare cu noi, va îndeplini tot ce este necesar pentru o cât mai bună reușită a turneului proiectat”³⁸.

Iată câteva detalii despre programul pe care Gruparea „Ardeleana” urma să îl prezinte în Timișoara:

„1. La turneu vor lua parte 35 studente, 49 studenți, 2 însoțitori (prof. R. Vuia, domnul notar Gabor, instructorul dansurilor populare), 5 muzicanți și un om de servicii, deci în total 92 persoane.

2. Sosirea la Timișoara luni, 15 martie, orele 13,40 cu trenul ce vine dinspre Comloșu Mare.

---

³⁴ Adresă din 22 februarie 1943.

³⁵ Idem.

³⁶ Adresă din 24 februarie 1943.

³⁷ Telegramă din 26 februarie 1943.

³⁸ Adresă din 26 februarie 1943.

3. Pentru după masă rugăm să ni se facă un program pentru a vizita instituțiile mai însemnate ale orașului (Muzeul Banatului), deoarece turneul este totodată și o excursie de studii a studenților noștri.

4. Reprezentația va începe la orele 20 seara; având în vedere camuflajul, rugăm a ni se rezerva în acest scop Teatru Național sau sala Palatului Cultural.

5. Rugăm binevoii a dispune să se tipărească afișul alăturat, fixând prețuri convenabile și a însărcina agentura cu vânzarea билетelor.

După cum puteți constata și din anexa alăturată, Ministerul Finanțelor ne-a acordat reducerea de 7 % a impozitului pe spectacole. Rugăm deci binevoii a dispune să fie prezentată o copie legalizată Administrațiilor Financiare locale.

Copia de la Direcția Generală a Teatrelor dovedește că avem și aprobarea acestei autorități. Conform ultimului aliniat, rugăm a cere autorizația cuvenită Comandamentului Militar local. Avem aprobarea Marelui Stat Major și a Comandantului Pregătirii Militare în Facultăți cum arată o altă copie alăturată.

Plecarea va fi marți, 16 martie, ora 10, cu trenul 1004 spre Lugoj.

Rugăm deci să binevoii a dispune să se ia măsurile necesare pentru găzduirea celor 92 persoane menționate mai sus, pentru o noapte, precum și pentru asigurarea mesei pentru amiază, cină și dejun.

Sperăm că această manifestare va fi un fericit prilej pentru a strânge legăturile ce trebuie să existe între profesorii și studenții Facultăților noastre și de a aduce un călduros omagiu din partea studențimii noastre orașului Timișoara, capitala Banatului mult iubit³⁹.

Cu siguranță educația primită în Occident, alături de experiența pe care profesorul Vuia o dobândise în organizarea excursiilor realizate de profesorul Martonne în Apuseni, cât și îndelungata experiență de director de muzeu, s-au oglindit în modul în care a gândit acest turneu. Desigur, de aceea l-a însărcinat Rectoratul pe Vuia să facă o deplasare la începutul lunii martie la București pentru obținerea aprobărilor și a punerii la punct a turneului Grupării „Ardeleana”. La întoarcerea de la București, Vuia a prezentat un raport Rectoratului, arătând că „în cele 5 zile petrecute la București pentru a pune la punct turneul Ardeleanei am aranjat toate chestiunile astfel:

1. Am obținut aprobarea de 75 % de la Direcția Generală CFR și un vagon de cl. III ce va fi atașat la trenul nostru.

---

³⁹ Adresă din 6 martie 1943.

2. Am obținut aprobarea Marelui Stat Major pentru participarea celor 42 elevi de la Facultatea de Medicină.

3. Am ridicat ordonanța de plată de 150.000 lei de la Ministerul Propagandei și cea de 60.000 lei de la Min. Cult. Naționale.

4. Am obținut aprobarea de la Direcția Generală a Teatrelor pentru reprezentația noastră.

Deoarece nu avem decât numai trei zile până la plecarea turneului, timp în care trebuie să punem la punct toate lucrările și să achităm la timp plata vagoanelor și, după cum am fost informat, sumele de la Ministerul Propagandei și Ministerul Culturii Naționale se vor ordona abia după întoarcerea din turneu, rugăm binevoii a dispune casierului Universității să avanseze acest fond de 210.000 lei. Pentru a ține evidența plăților, am însărcinat, în calitate de casier al excursiei, pe domnul Viorel Maloș, fostul casier din anul trecut, iar pentru agendele de contabilitate pe actuala casieră Maria Vaida, ceea ce binevoii a aproba⁴⁰.

În 8 martie 1943, Rectorul Universității i-a încredințat lui Romulus Vuia conducerea turneului Grupării studențești „Ardeleana”, „acest turneu fiind o excursie oficială a Universității noastre. Turneul va avea loc în luna Martie 1943 și se vor vizita următoarele localități, în care Gruparea Ardeleana va da reprezentații: Turda, Hunedoara, Deva, Arad, Comloșul Mare, Timișoara, Lugoj, Caransebeș și Alba Iulia. Numărul participanților este de 96, din care 50 studenți, 36 studente și 10 însoțitori. În grupul însoțitorilor, în afară de domnul Prof. R. Vuia, conducătorul turneului, sunt: domnul G. Gabor, notar în Viștea, în calitate de instructor al dansurilor naționale, un însoțitor al costumelor, șase muzicanți și un om de serviciu, conform tabelului nominal alăturat la această delegație⁴¹.

În toate aceste localități, Gruparea „Ardeleana” a fost întâmpinată de cele mai înalte oficialități civile și militare locale, spectacolele prezentate bucurându-se de aprecieri deosebite. Cu ocazia turneului, studenții care au avut aparate foto au făcut fotografiile, iar la sfârșit cu aceste fotografii s-au alcătuit mici albume. În 22 martie 1943, Romulus Vuia a trimis un album Directorului Presei din Ministerul Propagandei Naționale, mulțumind pentru „sprijinul acordat cu prilejul turneului Ardelenei din 10-18 martie 1943⁴²”. Scrisori de mulțumire

---

⁴⁰ Raport din 7 martie 1943.

⁴¹ Delegație din 8 martie 1943.

⁴² Adresă din 22 martie 1943.

pentru primirea făcută și micile albume de fotografii au fost trimise tuturor autorităților și intelectualilor locali din cele nouă localități în care Gruparea „Ardeleana” a fost primită, iar aceștia au răspuns la rândul lor prin scrisori de mulțumire.

Succesul obținut de Gruparea „Ardeleana” în acest turneu a făcut ca Rectoratul să propună o reprezentație în data de 27 martie în sala Teatrului Municipal din Sibiu, iar ecourile acestei reușite au trezit interesul unor profesori de la Universitatea din București cărora, la cerere, li s-a expedit un exemplar din statutele Grupării.

După vacanța de Paști, la începutul lunii mai 1943, Vuia a prezentat principalele evenimente la care trebuia să participe Gruparea „Ardeleana” în ultima parte a anului universitar: un program de primire a ministrului Ion Petrovici, o participare la Săptămâna Universitară de la București și susținerea unor programe în comunele rurale Tilișca, Rășinari și Viștea. Pentru aceasta, studenții au fost încurajați să reia exercițiile de dansuri.

La începutul lunii mai 1943, Rectoratul Universității institua un concurs cu premii pentru promovarea în rândurile studenților a celor mai valoroase cântece și dansuri populare românești, precum și pentru purtarea celor mai originale costume populare, Vuia fiind delegat în juriul artistic ce urma să decidă acordarea următoarelor premii:

- „1. Pentru cel mai frumos cântec popular cântat de un student sau studentă;
2. Pentru cel mai frumos și original dans popular jucat de un student sau studentă;
3. Pentru cel mai frumos și original costum național purtat de o studentă.

Se acordau câte două premiul I 2000 lei și premiul II 1500 lei.

Juriul era compus din: profesorul Romulus Vuia ca președinte, profesor Liviu Rusu și conferențiar Ion Breazu ca membri, secretar I. Vătășescu⁴³.

Numit așadar președinte al juriului, Vuia a transmis mulțumirile sale rectorului, insistând totodată asupra anumitor schimbări: „Vă sunt profund recunoscător pentru această apreciere a specificului nostru etnic și cultivarea lui prin instituirea acestor premii și pentru onoarea ce ne faceți, însărcinând pe subsemnatul cu prezidarea juriului. Binevoși a ști că pentru ținerea concursului am fixat ziua de joi, 13 mai, orele

⁴³ Rectorat; document nr. 1536/6 din mai 1943.

6-8 după masă în una din sălile Casei studențești; prin urmare rugăm binevoii a dispune să ni se pună la dispoziție această sală și să onorați cu prezența Domniei Voastre acest concurs.

Să ne fie îngăduit a face următoarele propuneri:

Cu privire la punctul 1, pentru cel mai frumos cântec popular, să fie date două câte două premii I și II, pentru a se putea separa studenții de studente;

Cu privire la punctul 2, pentru cel mai frumos dans popular, să fie acordate două premii I și II, unul pentru dansuri individuale și altul pentru dansurile perechi;

Cu privire la punctul 3, pentru cel mai frumos și original costum, să se acorde două premii, unul pentru cel mai frumos costum purtat de o studentă și separat pentru cel mai frumos costum purtat de un student.

Rugăm binevoii a dispune ca la acest concurs să fie invitați și domnii decani și profesori și să acceptați ca în juriu să fie numit și un student de la Gruparea «Ardeleana», în calitate de secretar cu drept de vot⁴⁴.

Propunerile au fost acceptate și concursul s-a ținut în ziua de 13 mai 1943, rezultatele fiind făcute publice a doua zi:

„Pentru cel mai autentic cântec popular cântat de o studentă:

Premiul I. Crețu Stela

Premiul II. Vaida Lola

Pentru cel mai autentic cântec popular cântat de un student:

Premiul I. Gheorghiu Vladimir

Premiul II. Popa Octavian

Pentru cel mai frumos cântec popular cântat din fluier sau caval:

Premiul I. Niculescu Ion

Premiul II. Macarie Ion

Pentru cel mai original dans popular dansat individual:

Premiul I. Niculescu Ion, Novac Sabin

Premiul II. Todor Nicolae

Pentru cel mai frumos dans popular jucat de o pereche:

Premiul I. Crețu Stela, Todor Nicolae

Premiul II. Popescu Any, Popa Octavian

Pentru cel mai frumos costum național purtat de o studentă:

Premiul I. Popescu Any, Pop Valeria și Rădulescu Lucia

Premiul II. Crețu Stela, Hopârtean Maria, Bâju Lucia

⁴⁴ Adresă din 10 mai 1943.

Pentru cel mai frumos costum național purtat de un student:

Premiul I. Popa Octavian

Premiul II. Todor Nicolae

Premiile se vor distribui la 22 mai orele 6 p.m. în sala mare a Bibliotecii Universitare, cu prilejul festivalului dat în onoarea domnului Ministru Ion Petrovici.

Ținând seama de însemnătatea cultivării specificului nostru etnic și aprecierii ce-i dă Rectoratul, prin acordarea premiilor, facem un călduros apel către studenții și studentele Universității noastre, și mai ales către cei ai Grupării «Ardeleana» ca, în vacanța mare, să se ocupe de cântecele, dansurile populare din comuna lor spre a le însuși și ca să-și procure fiecare câte un costum, ca astfel la concursul anului viitor să se prezinte studenții și studentele în număr cât mai mare și cu rezultate și mai frumoase.

Fac un deosebit apel la toți membrii Grupării să-și procure fiecare un costum național, deviza noastră fiind: nici un membru al Grupării noastre fără costum național! Toți cei premiați se vor prezenta sâmbătă, 22 mai, orele 6 p.m. în sala Bibliotecii Universității în costum național pentru a primi premiile. Președintele Grupării, prof. univ. dr. Romul Vuia⁴⁵.

De fapt, în acest document regăsim un veritabil discurs programatic ce cuprinde crezul profesorului Vuia, o continuare a ideilor ce au impulsionat cercetarea etnografică din tânăra Transilvanie românească a anilor '20, anume conservarea specificului național.

Rectoratul Universității a stabilit programul primirii ministrului Ion Petrovici la Universitate în ziua de 22 mai 1943. Conform programului, ministrul urma să fie primit de către membrii Senatului universitar și de o delegație de studenți, reprezentanți ai grupurilor culturale ale Universității. Membrii Senatului și delegația de studenți (din partea Grupării „Ardeleana” participau Octavian Todoran, vicepreședintele Grupării, și Maria Vaida, casieră) erau invitați să ia parte la ședința Senatului sub președinția ministrului Ion Petrovici și la ședința solemnă de distribuire a premiilor studentești în aceeași zi, la orele 18, în sala mare a Bibliotecii Universitare.

Așadar, în prezența ministrului Ion Petrovici, a avut loc în data de 22 mai 1943, în sala mare a Bibliotecii Universității, ședința solemnă

---

⁴⁵ Înștiințare din 14 mai 1943.

de acordare a premiilor Rectoratului, iar seara Universitatea a oferit o masă domnului ministru la restaurantul „Împăratul Romanilor”, profesorii fiind invitați să participe (costul unui tacâm era de 990 lei și se plătea de către fiecare participant în parte).

Într-un document oficial trimis Rectoratului, Vuia arăta că în turneul Grupării „Ardeleana”, în lipsa unui serviciu fotografic și de propagandă, s-a organizat o secție de presă care își propunea drept scop ca, ori de câte ori Gruparea sau Universitatea aveau o serbare sau primeau vizita unui înalt oaspete, să fotografieze aceste manifestări, iar fotografiile să fie utilizate pentru presă sau arhivă. Astfel s-au realizat, cu ocazia vizitei ministrului Petrovici, 10 filme și 300 de fotografii⁴⁶.

Tot în scopul popularizării în presă a activității Grupării „Ardeleana” erau chemați să colaboreze toți acei studenți care se ocupau cu ziaristica. Această inițiativă demonstrează încă o dată clarviziunea profesorului Vuia în legătură cu importanța pe care o dădea acesta imaginii, gândirea lui vizionară, continuarea ideii de conservare a patrimoniului ce mai putea fi depistat pe teren la acea dată.

Pentru a oficializa această activitate, Vuia a propus organizarea fotografiilor amatori de la Universitate fie în cadrul Grupării „Ardeleana”, fie în cadrul Secției Presă și a propagandă, astfel ca la sfârșitul anului să se organizeze o expoziție unde să fie premiate aceste fotografii⁴⁷. Propunerea a fost aprobată sub forma unei secții speciale a Universității.

Universitatea „Regele Ferdinand I” a participat la Săptămâna Universitară de la București (23-29 iunie 1943) cu studenți de la Facultatea de Științe din Timișoara și de la facultățile din Sibiu: prima cu un cor de 60 de studenți, sub conducerea profesorului Ursu, și cu o echipă de 20 dansatori. Programul cuprindea următoarele piese corale: „Gaudeamus”, „Șezătoarea” de T. Brediceanu, „Inimă supărăcioasă” de A. Benea, „Noaptea” de Delaso, „Aoleo, pe vremea mea” și „Marșul redeșteptării” de N. Ursu, precum și „Trompete răsună” de Gavriil Muzicescu. Dansatorii aveau în program patru dansuri românești.

Universitatea din Sibiu participa cu un grup de sportivi (100 studenți și studente) și 176 membri ai corului și ai Grupării

---

⁴⁶ Adresă din 26 mai 1943.

⁴⁷ Idem.

„Ardeleana”. Pentru aceasta s-a solicitat Directorului General al Mișcării CFR vagoane clasa a II-a pentru un grup de 276 studenți. Conducerea grupului de studenți de la Universitate a fost încredințată profesorului Vuia, care deja dăduse dovadă de pricepere și bună organizare. Această participare a fost suportată financiar din fondurile de ajutor mutual și asistență studențească ale Universității.

În urma acestei participări, conform obiceiului, în data de 8 iulie 1943, Vuia prezenta Rectoratului o dare de seamă asupra deplasării la Săptămâna Universitară de la București:

„Domnule Rector,

În calitatea de conducător al Grupului de studenți de la Universitatea noastră, care au participat la «Săptămâna Universitară» din București, anul 1943, prin prezenta am onoarea a Vă da o scurtă dare de seamă.

La «Săptămâna Universitară» din acest an au luat parte 156 studenți și 105 studente cu 14 însoțitori de la Universitatea noastră. Studenții au plecat în două grupuri. Primul grup, compus din 100 de studenți și studente, mai ales sportivi, a plecat în 22 iunie sub conducerea domnului prof. Chețianu și a doamnei Fătu. Al doilea grup, condus de subsemnatul și compus din 83 studenți și 93 studente, au plecat în 25 iunie seara. Cu acest grup a plecat și profesorul Caranica, conducătorul corului Universității. Al doilea grup a fost compus din membrii corului Universității, Gruparea Ardeleana și delegația acestor grupări.

În gara București am fost primiți de reprezentanții comitetului organizator. Studenții și studentele au fost încartiruiți în diferite cămine studențești. A fost un mare neajuns că nu s-a putut satisface cererea noastră de a încartirui, atât grupul studenților, cât și al studentelor la un singur cămin. Mai ales studentele au fost împrăștiate în grupuri mici la diferite cămine ceea ce a îngreunat supravegherea lor și mai ales era greu a le aduna spre a executa programul întocmai.

Masa s-a luat la Cantina studenților și la Casa Studenților și a fost satisfăcătoare.

Programul zilnic a fost următorul:

Sâmbătă, 26 iunie, am fost invitați la Concertul simfonic dat de Filarmonica din București sub conducerea maestrului Enescu. Numai puțini dintre studenții noștri au primit invitații (vreo 30), fapt ce a stârnit nemulțumiri în rândul lor. Astfel am fost nevoit să intervin ca să fie lăsați să intre în sală un număr mai mare de studenți.

Duminică, 27 iunie, seara, ar fi urmat să fie reprezentația noastră la Festivalul artistic în sala Teatrului Național. Probabil din lipsă de prevedere, Festivalul a fost ținut luni, 28 iunie, și nu în sala Teatrului Național, ci într-o sala cu totul neîncăpătoare, a Teatrului «Regina Maria».

Alăturăm programul Festivalului care a reușit pe deplin. Nu a fost la Festival nici un reprezentant al Guvernului și nici cel puțin al Ministerului Culturii Naționale. Dintre șefii autorităților locale au fost prezenți numai domni General Crețoiu, Comandantul elevilor militari din facultăți și domnul rector Horea Hulubei.

Încă de la Sibiu am aranjat cu domnul Mugur, directorul Societății Române de Radiodifuziune ca, sub conducerea domnului profesor Caranica, corul Universității noastre să cânte la Radio, luni, 28 iunie, ora 19.15, iar corul Facultății de Științe din Timișoara, sub conducerea domnului profesorului Ursu, să cânte marți, 29 iunie, la ora 14.

Am comunicat acest orar domnului profesor Caranica, care a refuzat să se prezinte la acea dată deoarece corul nu poate cânta în aceeași zi de două ori. Ținând seama de această împrejurare am dispus să se facă un schimb între coruri și anume: corul Facultății de Științe să cânte luni (ei fiind puși la festival la sfârșitul programului), iar corul Universității să cânte marți. Însă domnul Ursu a refuzat să primească această dispoziție a mea. În urma acestor refuzuri, corul Universității nu a cântat la radio în ziua de luni și Societatea de Radio a rămas cu programul suspendat pentru ora fixată corului Universității, fapt inadmisibil la o instituție ce lucrează cu program fix.

Rog stăruitor să cercetați acest caz și a lua măsurile necesare ce credeți de cuviință și pentru actul de indisciplină a celor doi conducători de coruri, dar mai ales pentru faptul că subsemnatul, prin stăruințele mele și legăturile personale ce le am cu domnul Mugur, la cererea celor doi conducători de coruri, am modificat programul Societății de Radio, scoțând pe alții din program, numai ca să cânte cele două coruri și cu toate acestea nu s-a putut cânta la Radio la ora fixată.

Cu astfel de proceduri se pune în joc prestigiul Universității noastre și riscăm ca în viitor să nu ni se mai acorde prilejul să mai cântăm la radio.

Marți, 29 iunie, studenții noștri, sub conducerea subsemnatului, au vizitat Muzeul de Științe Naturale, Muzeul de Artă Națională și Muzeul Industriei.

Cu privire la participarea grupului sportivilor, aveți raportul domnului profesor Chețianu, din care puteți constata că și acest grup s-a prezentat demn de reputația Universității noastre și cu toate acestea a fost neîndreptățit la împărțirea premiilor. Pentru a repara această nedreptate – și am putea afirma, jignire – adusă Universității noastre, propunem ca să se facă un energic demers din partea Universității noastre către organele competente, spre a se revizui împărțirea premiilor și ele să fie distribuite din nou de către o comisie imparțială conform rezultatelor de la concursuri.

Ținând seama de acest fapt și mai ales de unele lipsuri în ceea ce privește organizarea acestei «Săptămâni Universitare» și a celei din anul trecut, credem că e absolut necesar ca organizarea «Săptămânii Universitare» să fie pusă pe baze noi și anume să i se dea o organizare reglementată printr-un statut. În privința aceasta propun următoarele:

1. În fruntea Comitetului organizatoric să fie un profesor universitar de la Universitatea în a cărei localitate se organizează «Săptămâna Universitară», bun organizator și cunoscător al vieții sportive și universitare. El să aibă sub directa lui supraveghere toate lucrările privitoare la «Săptămâna Universitară» și să răspundă de reușita acesteia.

2. Acest președinte al Comitetului să fie ajutat de patru delegați studenți de la Universitatea din localitatea în care se organizează «Săptămâna Universitară». Comisia va fi completată cu câte doi delegați de la celelalte universități și câte un delegat de la Facultățile sau Școlile Superioare care participă. Comisia va fi completată și de câte un delegat al Ministerului Culturii Naționale și a Ministerelor interesate.

3. «Săptămâna Universitară» să se țină după sistemul rotativ, în fiecare an la sediul altei universități. Propunem ca pentru anul viitor, spre exemplu, de organizarea «Săptămânii Universitare» să se ocupe Universitatea noastră.

4. Pentru a nu tulbura ordinea cursurilor și a examenelor de la universități, propun să se aleagă un timp mai potrivit pentru ținerea «Săptămânii Universitare», fie toamna în luna octombrie, sau, dacă rămânem la sfârșitul anului universitar, toate cursurile și examenele să se încheie la 20 iunie, ca restul de 10 zile să fie rezervate «Săptămânii Universitare».

5. Propun ca în legătură cu «Săptămâna Universitară» să se organizeze și concursuri din domeniul științelor și artelor, spre a da o dezvoltare armonioasă vieții studentești sub toate aspectele.

6. Tot în legătură cu «Săptămâna Universitară» va trebui să se organizeze în mod sistematic și vizitarea monumentelor și a bibliotecilor ce se află în localitatea în care se țin aceste concursuri, precum și să se țină conferințe în legătură cu subiectele ce interesează viața studentească de la toate universitățile.

Deoarece unii dintre studenții care au participat ni s-au plâns că le-au dispărut obiecte, în baza declarației alăturate, rog a interveni la Rectoratul Universității din București, ca să se facă cercetări în această privință spre a se găsi obiectele pierdute și a fi restituite proprietarilor.

Ținând seama de scumpetea actuală și cheltuielile avute, credem că ar fi just ca profesori[lor] care au însoțit Grupările de studenți să li se acorde diurnele cuvenite.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Rector, asigurarea deosebitei noastre stime și aleasă considerațiune. Conducătorul Grupului de studenți prof. univ. dr. R. Vuia⁴⁸.

Această Dare de seamă constituie un model de rigurozitate în gândire, cât și o demonstrație a spiritului organizatoric al profesorului Vuia, fără îndoială purtând amprenta școlilor din Apus. De remarcat este faptul că dorea implicarea studenților în cât mai multe activități, lărgirea orizontului lor cultural, cât și recompensarea corectă a acestora. Nu trebuie uitată ideea sacționării celor ce nu s-au supus normelor de conduită impuse de eveniment. Imaginea Universității trebuia vegheată, iar profesorul Vuia, se știe, era foarte sensibil la acest detaliu.

*

În anul universitar 1943-1944, pentru reluarea activității Grupării „Ardeleana”, în octombrie, studenții Universității „Regele Ferdinand I” din Cluj, aflați tot la Sibiu, erau anunțați că toți cei dornici de „lumină și învățătură”, cât și vechii colaboratori, sunt așteptați să participe atât la activitatea didactică, cât și a grupărilor studentești, Gruparea Studentească „Ardeleana” fiind deja în al treilea an de activitate.

Dorința profesorului Vuia era ca Gruparea, la care ținea atât de mult, împreună cu cei care au activat de la început alături de el, să

---

⁴⁸ Dare de seamă din 8 iulie 1943.

ia un nou avânt spre a obține rezultate și mai frumoase ca în trecut, căci Gruparea nu era numai o organizație universitară care dădea prilej studenților să petreacă clipe plăcute, dar și un puternic instrument de educare și disciplină studențească. Sub forma unor întruniri cu iz de divertisment se urmăreau scopuri mai înalte: păstrarea vechilor obiceiuri românești, a cântecelor, portului și dansurilor naționale, astfel fiind fortificat sentimentul național și păstrat specificul etnic.

Profesorul Vuia a expus și cu această ocazie crezul său, potrivit căruia aceste întâlniri urmăreau, printre altele, și scopul de a dezvolta sentimentul de solidaritate și demnitate românească, dar și pe acela al adevăratei camaraderii studențești. Așadar, ideea vizionării profesor era aceea de a îmbina educația cu divertismentul, învățarea disciplinei și a ideii de lucru în echipă și a toleranței, a cultivării sistematice a apartenenței etnice⁴⁹.

La data de 7 martie 1944, întors din străinătate, Vuia prezenta Programul de activitate al acestei Grupări până la finele anului universitar:

„1. În conformitate cu programul stabilit și aprobat de Domnia Voastră încă [de] anul trecut, relativ la menținerea contactului cu satele vecine, vom da câte o reprezentație compusă din dansuri populare, cor și teatru popular în comunele Viștea, Rășinari și Poiana Sibiului.

2. Fiind invitați de domnul Prefect al județului Hunedoara, Colonelul Dumitrescu, vom face un mic turneu de 5 zile la Deva, Orăștie, Hațeg, Petroșani și Grădiște în zilele de 26 aprilie-2 mai a.c.

3. Vom participa la Săptămâna Universitară la București cu dansuri naționale”⁵⁰.

Rectoratul a cumpărat 12 costume naționale pentru Gruparea „Ardeleana” cu 420.000 lei, acestea intrând în grija profesorului Vuia.

În Raportul de activitate pe prima parte a anului universitar 1943-1944 al Grupării „Ardeleana” se arăta că aceasta și-a continuat activitatea cu același zel ca și în anii precedenți, „reușind să-și îndeplinească rolul ce i-a fost destinat: propaganda dragostei pentru specificul etnic românesc exprimat [prin] joc, cântece și port în rândurile studențimii”⁵¹. În acest an, Gruparea a fost condusă cu multă pricepere de: prof. univ. Romulus Vuia președinte, Alexandru Blaj

⁴⁹ Apel din 27 octombrie 1943.

⁵⁰ Adresă din 7 martie 1944.

⁵¹ Adresă din 7 martie 1944.

președinte, vicepreședinți Alexandru Boțianu și Maria Hopârtean, secretar Octavian Popa, casier Zaharie Pop.

Au fost înscriși ca membri și au activat 220 studenți și studente de la toate facultățile. Activitatea a început în 8 noiembrie 1943 și s-a încheiat la 1 aprilie 1944. Dată fiind situația grea a acestui an, Gruparea „Ardeleana” a fost nevoită să-și mărginească activitatea la ședințele săptămânale de jocuri românești ce se țineau în fiecare duminică în sala Casei Studențești. Echipele de jocuri ale Grupării au fost instruite cu multă dragoste de doamna și domnul maior medic dr. Lucian Giorgea, care au propus spre învățare jocuri din Oltenia, Muntenia, Moldova și Ardealul de nord. Domnul profesor de dans N. Stoica a continuat exercițiile de dansuri naționale de salon, iar domnișoara Aurelia Pleș a pregătit cu studenții un potpouriu de jocuri autentice ardelenesti.

În ziua de 18 noiembrie 1943, Gruparea a primit vizita unei echipe de jocuri românești din comuna Fofeldea Sibiului, iar în zilele de 6 și 7 februarie a organizat două serate de jocuri românești, prezentându-se în fața profesorilor și a studenților jocuri din întreaga țară.

Știm că refugiul a luat sfârșit în toamna anului 1944 și întoarcerea Universității „Regele Ferdinand I” la Cluj a fost una din cauzele suspendării activității artistice. Dar, din 1946 profesorul Vuia a reluat demersurile de activare a Grupării pe modelul perioadei de refugiu, considerându-se în continuare responsabil de realizarea proiectelor propuse.

***

În 1947, profesorul Romulus Vuia amintea faptul că activitatea Grupării studențești „Ardeleana” a avut drept scop „păstrarea specificului nostru etnografic în port, dansuri și cântece populare”⁵², iar membrii făceau propagandă printre studenți pentru păstrarea costumelor naționale, a dansurilor și cântecelor populare. „Nevoia înființării acestei grupări a apărut atunci când ne-au vizitat personalități de seamă din străinătate cărora li s-au prezentat frumoasele noastre porturi, cântece și dansuri”⁵³. Dorința profesorului Vuia a fost aceea de a relua și continua, în aceeași notă, activitatea și programul Grupării „Ardeleana” în Cluj. Acest lucru nu

---

⁵² Adresa din 28 februarie 1947.

⁵³ Idem.

a mai fost, însă, posibil. După cum se știe, în acei ani au început epurările în universități, iar profesorul Vuia a fost una din victime, fiind pensionat forțat chiar în același an.

Importanța acestei Grupări rămâne de necontestat. O organizație a studenților, aflată în condiții extreme, în vreme de conflict, a fost implicată activ în procesul de păstrare a portului, cântecelor și dansurilor naționale, fapt ce a impus respect, a stârnit entuziasm și a făcut istorie. Gruparea a substituit adesea nevoia de apartenență la un grup studentesc, de divertisment, de socializare. În paralel cu dezvoltarea laturii culturale, s-a pus accent și pe cultivarea spiritului de echipă, a disciplinei, pe implicarea spirituală a studenților.

Au fost ani dificili atât pe plan politic, cât și instituțional, iar această efervescentă culturală ce a antrenat studenții Universității Clujene a demonstrat nu doar dorința lor de a participa la o viață universitară activă, cât și neobositul spirit viu, inovator, vizionar și profund românesc, așa după cum am mai precizat, al profesorului Romulus Vuia. Cu fonduri restrânse, în refugiu, Gruparea „Ardeleana” a demonstrat că pasiunea poate depăși orice piedici materiale!

O întrebare retorică, de final, se impune: Cum ar arăta o astfel de organizație în vremurile noastre, care ar fi obiectivele ei, cu ce și în ce fel ar stârni interesul studenților?

ANEXE

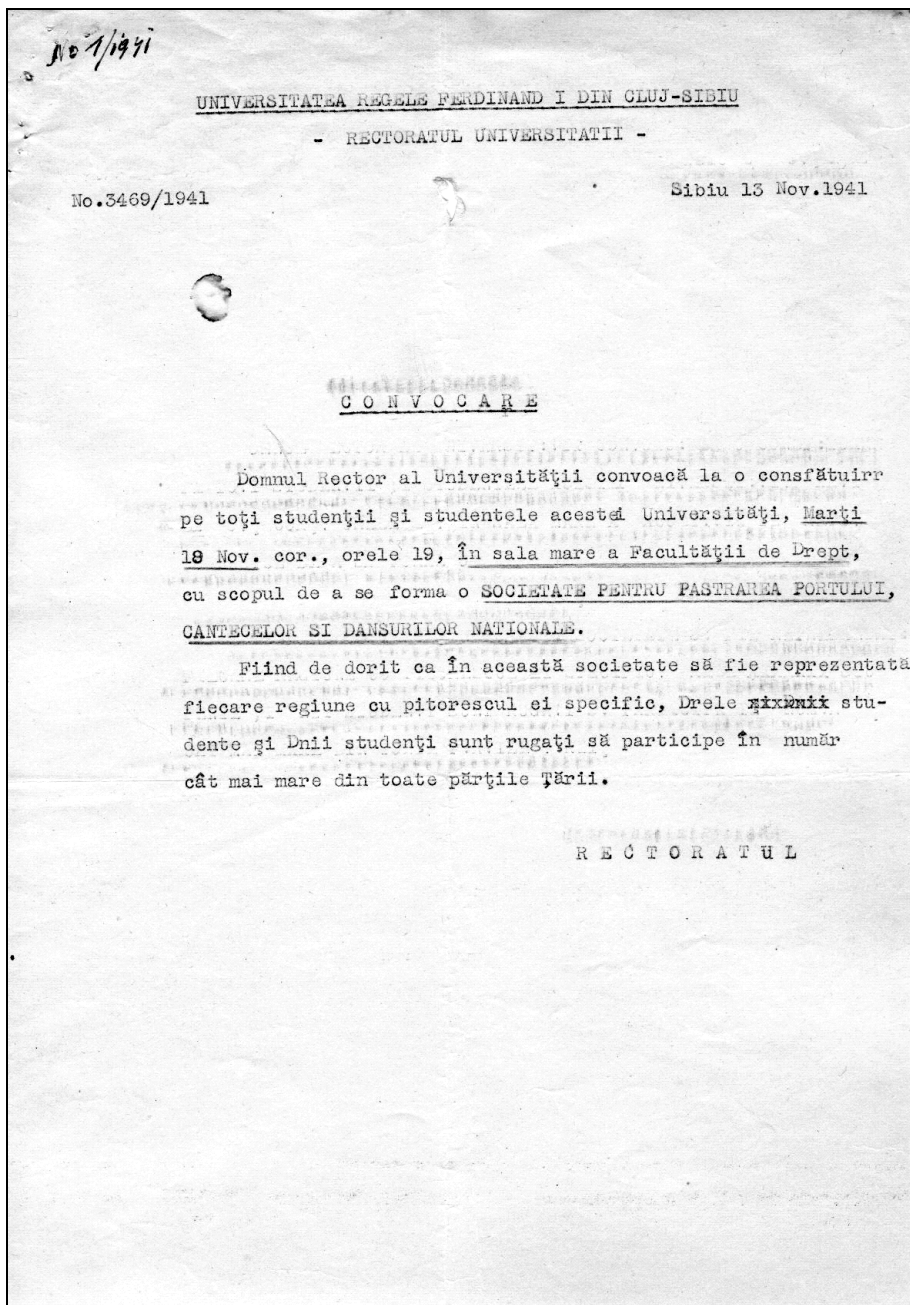

Fig. 1

A P E L

Din îndemnul și sub patronajul Domnului Dr. Iuliu Hatiegam, Rectorul Universității noastre, s'a înființat, în cadrele Universității noastre, o societate studentească "A R D E L E A N A", având de scop păstrarea și cultivarea portului, obiceiurilor, dansurilor și cânteecelor noastre naționale.

Adunarea de constituire s'a ținut în 18 Nov.a.c., iar Societatea își va începe activitatea Sâmbătă 22 Nov.a.c., la orele 16, în sala festivă a Căminului Studentelor din Str. Mitropolit Șaguna No.8.

Fac un călduros apel la toate Drele studente și toți Dni studenți, iubitori ai datinelor noastre strămoșești, să se înscrie ca membri în această societate, luând parte la șașătorile noastre, care vor avea loc în fiecare Sâmbătă după masă, în sala festivă a Căminului Studentelor.

Fac apel îndeosebi la acele Dre studente și Dni studenți care cunosc sau vreau să cunoască neîntrecutele noastre dansuri naționale, invitându-i să se înscrie în număr cât mai mare, spre a putea forma grupuri regionale pentru fiecare ținut, care vor cultiva și prezenta portul, dansurile și obiceiurile ținutului respectiv.

Pentru a putea forma și o trupă de călușari a societății noastre, invit pe toți acei Dni studenți care cunosc acest dans sau doresc să-l învețe, să se prezinte la șașătorile noastre.

Inscrierile se pot face la D-ra Victoria Benchea, secretara societății, în fiecare Sâmbătă d.m. când se țin șașătorile.

Sunt pe deplin convins că studentimea noastră, ieșită în mare parte din pătura țărănească, conștientă de drepturile ei, va înțelege pe deplin însemnătatea acestei acțiuni și va urma apelul nostru, dându-ne tot concursul pentru păstarea acestui patrimoniu strămoșesc și tezaur neprețuit al specificului nostru etnic.

Președinte,

Romul Vuia

Prof. Univ. Dr. Romul Vuia

Fig. 2

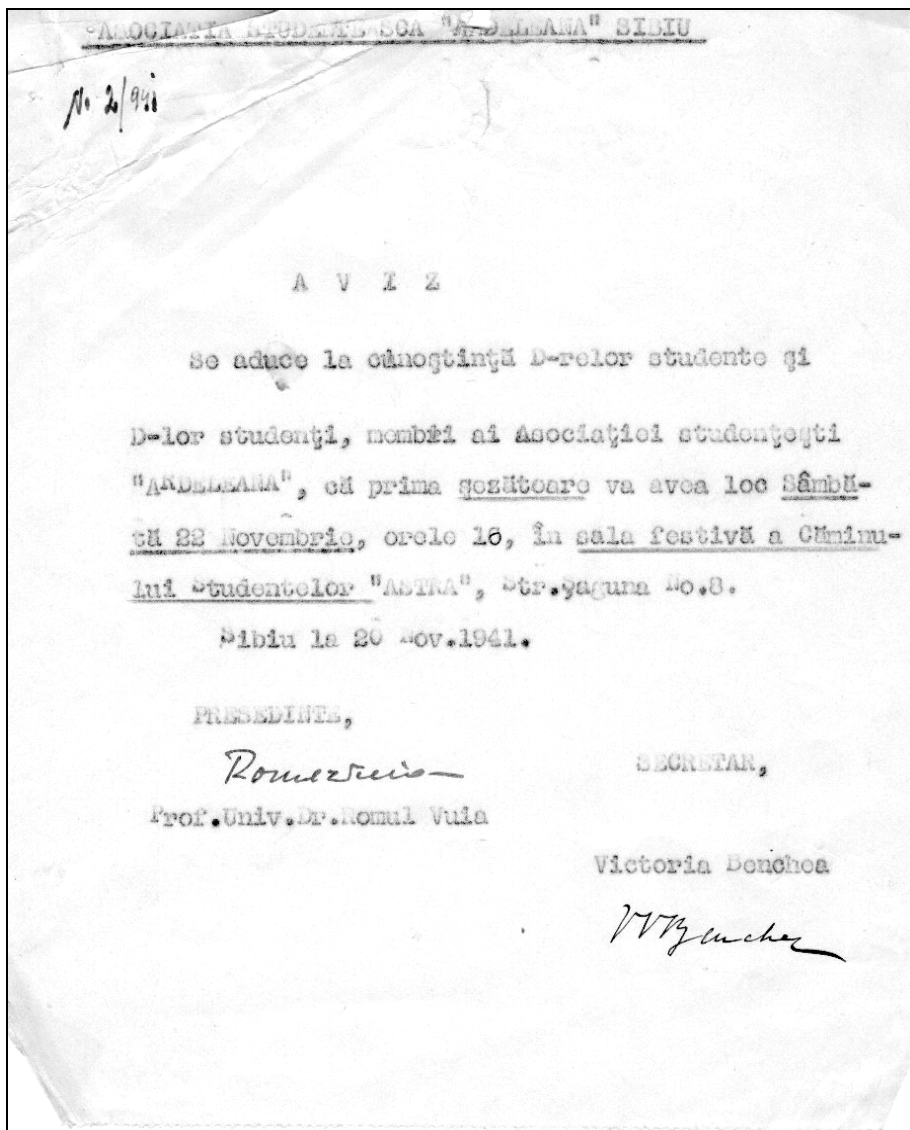

Fig. 3

no 2/1941

Societatea studentească
„Ardeleană”

AVIZ

Societatea studentească „Ardeleană”
prin prezenta anunță că a doua întrunire a profes-
= sorialor și studenților va avea loc, în localul Cantinei
Universitare, Sâmbătă 13 Decembrie 1941, orele 9
seara

În cadrul acestei întruniri, Societatea „Ardeleană”
va prezenta obiceiuri de Crăciun și dansuri naționale.

Damnișoarele studente și Domnii studenți, sunt
rugati să ia parte în număr cât mai mare.

Sibiu, 12 Decembrie 1941,

Președinte:

Popuțescu